

Projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy i ich rodzinom trafił do Sejmu

W poniedziałek Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy i ich rodzinom w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. 8 marca 2022 r. prace nad specustawą rozpoczął Sejm. Później w przyspieszonym trybie ma ona trafić do Senatu i do podpisu przez Prezydenta.

Legalny pobyt

Najważniejszym skutkiem nowych regulacji będzie wprowadzenie doraźnej podstawy prawnej do legalnego pobytu w Polsce obywateli Ukrainy, których przyjazd nastąpił w związku z działaniami wojennymi na terenie ich kraju. Zgodnie ze specustawą pobyt Ukraińców będzie uznawany za legalny pod warunkiem legalnego przybycia do Polski bezpośrednio z Ukrainy w okresie od 24 lutego br. do dnia, który określi Rada Ministrów w rozporządzeniu, i zadeklarowania, że zamierzają pozostać w naszym kraju. Spełnienie tych warunków umożliwi to, że przebywanie Ukraińców w Polsce przez okres 18 miesięcy, licząc od 24 lutego 2022 r., będzie uznane za legalne. Takie same zasady dotyczyć będą osób nieposiadających obywatelstwa ukraińskiego, które są małżonkami obywateli Ukrainy.

Co istotne, od powyższej zasady specustawa przewiduje szereg wyłączeń – nie dotyczy ona m.in. osób posiadających zezwolenie na pobyt stały, pobyt czasowy, status uchodźcy czy osób, które złożyły wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Rzeczypospolitej Polskiej. Oznacza to, że uprawnienie do pobytu w Polsce na podstawie specustawy będzie niezależne od uprawnień do wjazdu i pobytu w Polsce, które wynikają z innych przepisów prawa. Dodatkowo, jeśli obywatel Ukrainy opuści Polskę na okres powyżej miesiąca, to utraci uprawnienia nadane mu na podstawie specustawy.

Obywatele Ukrainy, których pobyt w Polsce będzie uznany za legalny, będą uznani również za osoby korzystające w Polsce z ochrony czasowej w rozumieniu art. 106 ust. 1 ustawy z 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W myśl przywołanego przepisu cudzoziemcom masowo przybywającym do Polski, którzy opuścili swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, można udzielić ochrony czasowej na terytorium Polski bez względu na to, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Polskę lub społeczność międzynarodową.

Zgodnie ze specustawą jeżeli przybycie do Polski przez obywatela Ukrainy nie zostało zarejestrowane przez komendanta placówki Straży Granicznej podczas kontroli granicznej, to rejestracji tej dokona Komendant Główny Straży Granicznej po złożeniu przez obywatela Ukrainy wniosku o nadanie numeru PESEL. Specustawa zakłada bowiem nadanie obywatelom Ukrainy numeru PESEL, który pozwoli na realizację określonych usług publicznych na rzecz tych osób. W tym celu specustawa wprowadza uproszczony tryb uzyskania numeru PESEL na wniosek obywatela Ukrainy.

Specustawa ureguje również kwestię dalszej legalizacji pobytu obywateli Ukrainy w Polsce. Obywatelom Ukrainy, których pobyt w Polsce jest lub był uznawany za legalny, będą udzielane na ich wniosek zezwolenia na pobyt czasowy na okres 3 lat. Obywatel Ukrainy będzie zobowiązany do tego, żeby złożył wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy nie wcześniej niż przed upływem 9 miesięcy od dnia legalnego wjazdu do Polski, a nie później niż w okresie 18 miesięcy od tej daty. Zgodnie z projektowanymi regulacjami prawnymi zezwolenia na pobyt czasowy będzie udzielał wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu obywatela Ukrainy w dniu złożenia wniosku.

Ułatwienia w zatrudnianiu Ukraińców

Zgodnie z wcześniejszymi doniesieniami specustawa przewiduje ułatwienia w zakresie podejmowania aktywności zawodowej przez obywateli Ukrainy, którzy przebywają legalnie na terytorium Polski lub których pobyt na mocy specustawy uznawany jest za legalny.

Specustawa wprowadza uproszczone zasady, na jakich polscy pracodawcy będą powierzać wykonywanie pracy wyżej wskazanym obywatelom Ukrainy. Będą oni mogli legalnie pracować na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli podmiot, który powierza wykonywanie pracy, powiadomi właściwy powiatowy urząd pracy w terminie 7 dni od dnia podjęcia pracy. Dla większego ułatwienia powiadomienie będzie dokonywane przez pracodawców za pośrednictwem systemu teleinformatycznego na stronie internetowej: praca.gov.pl. Obywatele Ukrainy będą mogli też podejmować i wykonywać działalność gospodarczą w Polsce na takich samych zasadach jak obywatele polscy pod warunkiem, że uzyskają numer PESEL.

Obywatele Ukrainy będą mogli też zarejestrować się oraz zostać uznani jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy w rozumieniu ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Specustawa obejmuje też rozwiązania ułatwiające uzyskanie zgody na wykonywanie zawodu i podjęcie pracy w Polsce osobom, które uzyskały kwalifikacje lekarza lub lekarza dentystry poza terytorium państw członkowskich Unii.

Ponadto obywatel Ukrainy, któremu udzielono zezwolenia na pobyt czasowy, na podstawie specustawy będzie uprawniony do wykonywania pracy w Polsce bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę.

Pomoc materialna

Jak zapowiadano, specustawa poza zasadami dotyczącymi legalizacji pobytu obywateli Ukrainy w Polsce i umożliwienia im pracy obejmuje szereg rozwiązań dotyczących pomocy, jaką będą oni mogli otrzymać w czasie przebywania na terytorium Polski. W tym zakresie specustawa umożliwi wojewodom udzielenie obywatelom Ukrainy pomocy w zakwaterowaniu, wyżywieniu, zapewnieniu środków czystości i higieny czy niezbędnym transporcie. Inne jednostki władzy publicznej będą mogły wojewodów w tym wspomagać oraz będą mogły podejmować własne inicjatywy pomocy Ukraińcom w zakresie posiadanych środków własnych.

Na mocy specustawy obywatele Ukrainy, których pobyt w Polsce będzie uznawany za legalny i którzy są wpisani do rejestru PESEL, będą mogli też uzyskać pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego 300 zł na osobę. Świadczenie ma być przeznaczone na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Nadto będą oni mieli prawo do otrzymania świadczeń rodzinnych oraz socjalnych. Przysługiwać im będzie prawo do świadczeń rodzinnych wychowawczych, świadczenia „dobry start” czy rodzinnego kapitału opiekuńczego. Obywatele Ukrainy mają też mieć możliwość, żeby korzystać z bezpłatnej pomocy psychologicznej i dostępu do opieki medycznej na zasadach zbliżonych do tych przewidzianych dla obywateli Polski.

Dodatkowo, żeby zapewnić opiekę dzieciom do lat 3 będących obywatelami Ukrainy, wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast będą mogli utworzyć żłobki lub kluby dziecięce na uproszczonych zasadach, tj. bez spełnienia niektórych warunków lokalowych określonych w ustawie z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (np. co do spełnienia wymagań przeciwpożarowych).

Specustawa reguluje też kwestie obowiązku szkolnego dla ukraińskich dzieci oraz dostępu do szkolnictwa wyższego dla ukraińskich studentów.

Osoby, które były studentami uczelni działającej na terytorium Ukrainy, mogą w Polsce ubiegać się o przyjęcie na studia. Jeśli osoby te nie dysponują dokumentami poświadczającymi okresy studiów, zdane egzaminy, zaliczenia lub praktyki zawodowe, wydanymi przez swoje uczelnie, uczelnie polskie mogą przeprowadzać weryfikację osiągniętych efektów uczenia się zgodnie z ustalonymi przez siebie zasadami i uznać okresy tych studiów. Nadto, w przypadku stwierdzenia różnic w programie studiów uczelnie mogą zobowiązywać studentów do złożenia wymaganych egzaminów lub odbywania praktyk zawodowych.

Odnośnie do kształcenia dzieci lub uczniów będących obywatelami Ukrainy wspomnieć należy o tym, że specustawa przewiduje możliwość tworzenia dodatkowych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, które podporządkowane będą organizacyjnie szkołom lub przedszkolom. W szkołach, w których utworzono dodatkowy oddział kształcenia, nauczycielowi mogą być przydzielone, za jego zgodą, dodatkowe godziny ponadwymiarowe. Ustawa

przewiduje też, że na stanowisku pomocy nauczyciela będzie można zatrudnić osobę, która nie posiada polskiego obywatelstwa, o ile posiada znajomość języka polskiego w mowie i piśmie w stopniu umożliwiającym pomoc uczniowi, który nie zna języka polskiego albo zna go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki.

Co więcej, jednostkom samorządu terytorialnego, na której terenie zapewnia się kształcenie i wychowanie dzieciom lub uczniom będącym obywatelami Ukrainy, przyznano uprawnienie do organizowania tym dzieciom i uczniom bezpłatnego transportu do miejsca, gdzie zapewnia się im kształcenie i wychowanie.

Wsparcie dla osób pomagających

Specustawa przewiduje wsparcie materialne dla osób, które udzieliły schronienia obywatelom Ukrainy. Każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, która zapewni zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, może być przyznane świadczenie pieniężne z tego tytułu na podstawie umowy zawartej z gminą nie dłużej niż za okres 60 dni. Okres wypłaty świadczenia może być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Maksymalną wysokość świadczenia oraz warunki jego przyznawania i przedłużania jego wypłaty Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia. Wedle dotychczasowych doniesień medialnych świadczenie ma wynosić 40 zł dziennie za pobyt jednej osoby.

Możemy jakoś pomóc?

Zachęcamy do kontaktu z naszymi ekspertami:

ines.borkowska@gww.pl

marta.wegner@gww.pl

piotr.swistak@gww.pl

jacek.olma@gww.pl

**GWW Grynhoff i Partnerzy
Radcowie Prawni i Doradcy
Podatkowi sp. p.**

**GWW Ladziński,
Cmoch i Wspólnicy sp. k.**

ul. Dobra 40,
00-344 Warszawa
tel. +22 212 00 00
warszawa@gww.pl

www.gww.pl